

## Európai Gazdasági és Szociális Bizottság vélemény – Tárgy: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2005–2008”

(2006/C 88/16)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2005. február 10-én úgy határozott, hogy Működési Szabályzata 29. cikkének (2) bekezdése alapján véleményt dolgoz ki a következő tárgyban: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2005–2008”

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió” szekció véleményét 2006. január 27-én elfogadta. (Előadó: Arno METZLER.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2006. február 14–15-én tartott 424. plenáris ülésén (a február 15-i ülésnapon) 79 szavazattal 18 ellenében, 9 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

### Következtetések és ajánlások

Az EGSZB a 2006-os tavaszi csúcs előkészítésekként kezdeményezte jelen vélemény kidolgozását, hogy az EU gazdaságpolitikájának a civil társadalom különböző érdekcsoportjaiból összegyűlt szereplőit útmutatásokkal lássa el a további folyamatokra nézve.

Az euróövezetben, illetve az EU-ban tapasztalható tartósan gyenge növekedés, valamint, egyebek mellett, a globalizáció és a demográfiai változások kihívásai fényében az EGSZB „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2005–2008” című saját kezdeményezésű véleményében azt az álláspontot képviseli, hogy az EU jelenlegi konjunkturális és foglalkoztatási problémáinak megoldásához elengedhetetlen egy – a lisszaboni stratégiába beágyazott – koordinált makrogazdasági politika, amely aktívan támogatja a növekedést és a foglalkoztatást. Az euróövezet nagy gazdaságaiban széles körben tapasztalható bizalmi válságot ráadásul csak az oldhatja fel, ha a pénzügyi és szociálpolitikai fenntarthatóság alapelvei felé orientálódunk. Ezért az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézetét, miszerint az EU államaiban elengedhetetlen szükség van a tagállamok kötelezettségvállalásaival egyező költségvetési politikára.

Az EGSZB támogatandónak ítéli, hogy az Európai Bizottság a szociális biztonsági rendszerek fenntartható korszerűsítésére szólít fel. Ezen túlmenően, a munkanélküliség csökkentése érdekében, növelni kell a munkaerőpiacok alkalmazkodóképességét is. Ennek során meg kell őrizni a szociális biztonságot, amelyben az emberek Európa-szerte joggal megbíznak. Ugyanakkor mozgósítani szükséges a meglévő munkaerő-potenciált. Ezzel kapcsolatban fel kell kérni a szociális partnereket és a tagállamok kormányait, hogy teremtsék meg a rugalmasság és biztonság innovációbarát egyensúlyát.

A növekedés- és foglalkoztatásösztönző makrogazdasági politika mellett az EGSZB szerint a növekedési potenciál fokozására irányuló mikrogazdasági reformokra is szükség van. A verseny fokozását és a bürokrácia csökkentését célzó intézkedések mellett ide tartozik az EU belső piacának továbbfejlesztése is. Az EGSZB véleménye szerint azonban félrevezető lenne a piacok maximális és optimális integrációs foka közé minden esetben egyenlőségjelet tenni.

A tudásalapú társadalom vonatkozásában az EGSZB szerint alapvető jelentőségű a megfelelő utak kijelölése az egész életen át tartó tanulás, az esélyegyenlőség, a családtámogatás, a képzés, valamint a kutatás és az innováció terén. Így például tovább kell javítani az innovációbarát légkör kialakulását segítő keretfeltételeket és ösztönzőket. Az EGSZB továbbá általánosságban hangsúlyozza, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a vállalkozói kezdeményezések támogatására.

### 1. Bevezetés

1.1 Az „Integrált iránymutatások a foglalkoztatásért és növekedésért (2005–2008)” részét képező „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2005–2008” dokumentumra vonatkozó alábbi saját kezdeményezésű vélemény a „Foglalkoztatási iránymutatások – 2005/2008” dokumentumhoz kapcsolódó vélemény kiegészítésének tekintendő. <sup>(1)</sup> Az EGSZB ismételten kritizálja a konzultációs eljárás módszereit, amelyek a két vélemény tulajdonképpeni koherenciája szempontjából nem megfelelőek. Az átfogó gazdaságpolitikai és a foglalkoztatáspolitikai iránymutatások közös tárgyalása jobban tükrözné a két terület sokrétű összefonódását.

1.1.1 A lisszaboni stratégia jobb végrehajtása érdekében az Európai Tanács tavaszi csúcstalálkozóján úgy határozott, hogy összekapcsolja a gazdaságpolitikai és a foglalkoztatáspolitikai iránymutatásokat, és beépíti azokat a lisszaboni folyamatba.

1.1.2 Az EGSZB már az „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás, 2003–2005” <sup>(2)</sup> című dokumentumhoz kapcsolódó véleményében figyelmeztetett arra, hogy a különböző területek szakpolitikai intézkedéseit erőteljesebben a növekedésre és a teljes foglalkoztatottságra kell irányítani. Ez az ajánlás semmit nem veszített aktualitásából.

1.2 A Szerződésben megfogalmazott kötelezettségei értelmében az EKB-nak az árstabilitáson kívül a gazdaság valódi – növekedéssel és foglalkoztatással kapcsolatos – szükségleteivel is foglalkoznia kell. Az egyes makrogazdasági területeknek a kölni folyamat által előírt összehangolása értelmében ennek során konstruktív vitát kell folytatnia a költségvetési és bérpolitikai döntéshozókkal.

<sup>(1)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17., 38. o.).

<sup>(2)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás, 2003–2005” (HL C 80., 2004.3.30., 120. o.). Jelen vélemény az említett vélemény továbbfejlesztésének tekintendő.

1.3 Az integrált iránymutatásokat a tagállamok gazdaságpolitikájára vonatkozó ajánlasként kell tekinteni, amelyek felelőségteljes végrehajtása azonban a szubszidiaritás elvének megfelelően a tagállamok hatáskörébe tartozik. „Azokon a területeken, amelyek nem tartoznak kizárólagos hatáskörébe, a szubszidiaritás elvének megfelelően a Közösség csak akkor és annyiban jár el, amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok nem tudják kielégítően megvalósítani, és ezért a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt azok közösségi szinten jobban megvalósíthatók.” (EK-Szerződés, 5. cikk) Ennek sérelme nélkül a gazdaságpolitika közös érdekű ügy marad (EK-Szerződés, 99. cikk, (1) bekezdés).

1.4 Ez a vélemény az összeurópai gazdaság vizsgálatát adja, a tagállamok nemzeti gazdaságai heterogenitásának sérelme nélkül.

## 2. A probléma ismertetése

*Kiinduló helyzet: a jelenlegi gazdasági fejlődés*

2.1 Az EU gazdasági növekedése a várakozásoktól elmaradó négy év után 2005-ben is csupán 1,5 % (EU25), illetve 1,3 % (euróövezet) volt. Az egyes tagállamok fejlődésében mindazonáltal jelentős különbségek vannak. A gazdasági növekedés ellenére az európai gazdaság nem tudta teljes mértékben kihasználni a világgazdaság élénkülését. Tovább nőtt a lemaradás az Európán kívüli ipari országokhoz és régiókhoz képest.

2.1.1 Többek között az euró leértékelődése miatt a külkereskedelem az utóbbi időben jelentős lendületet adott a gazdasági tevékenységnek. 2003 óta az európai fogyasztók bizalma azonban csak akadozva nőtt, sőt: 2005-ben több hónapon át ismét gyengült, ami a fogyasztói keresletet csak csekély mértékben növelte. Továbbra sem lehet konjunkturális fellendülést hordozó erőteljes belső keresletről beszélni. Az európai fogyasztók továbbra is érzékelhető bizonytalansága a nemzetközi viszonylatban is magas megtakarítási arányban is kifejeződik.

2.1.2 Az állóeszköz-beruházások, amelyek a 2001-ben kezdődő fellendülés óta gyakorlatilag megszakítás nélkül csökkentek, tavaly ismét emelkedni kezdtek. Az alacsony kamatokból adódó kedvező finanszírozási lehetőségek és a növekvő vállalati nyereség továbbra is befektetésbarát keretfeltételeket teremtenek, és mindez inkább a magas tőzsdéi nyereséget hozó pénzügyi befektetések, mintsem a termelő befektetések esetében érvényes. Az EGSZB mindazonáltal aggodalmát fejezi ki az Egyesült Államokba irányuló tőkeáramlások miatt, amelyek a beruházások Európa-szerte tapasztalható gyengeségét is kifejezik. Ezért a beruházások tartós növekedésének érdekében továbbra is elsődleges cél, hogy Európát vonzóbbá tegyék a befektetők számára. Az alacsony befektetési szintet elsősorban a csekély fogyasztói kereslet magyarázza. Ugyanakkor a tartósan magas energiaárak ellenére elviselhető szinten marad az inflációs ráta. Ez nevezetesen (az elvágat és a feldolgozatlan élelmiszereket figyelmen kívül hagyó) maginflációra érvényes,

amely még egyértelműen a tényleges infláció alatt van. Mindazonáltal a geopolitikai kockázatok és a kőolajellátásnál jelentkező szűk kapacitási keresztmetszetek miatt felmerülhet a jövőbeli inflációs nyomás lehetősége. A nyersolaj árának alakulása következtében kialakuló kihívásokra a következőkben még visszatérünk.

2.1.3 Az EGSZB meglepetéssel tapasztalja, hogy – a kedvező pénzügyi helyzet és a jó megtérülési szint ellenére – a nagyvállalatok emelkedő nyeresége 2003-ban és 2004-ben nem eredményezett kutatási és produktív befektetéseket, amelyek segítségével az EU mérsékelhetné a versenyt, amellyel szembe kell néznie. A felhalmozott pénzeszközökből a részvényesek számára inkább többletnyereséget biztosítanak, hogy visszavásárolják a vállalatok saját részvényeit, annak érdekében, hogy élénkítő hatást gyakoroljanak ezekre a tőzsdén, vagy hogy szerkezetátalakításokat elindító fúziókat és felvásárlásokat kezdeményezzenek. Az EGSZB-t különösen a szükséges hosszú távú üzleti befektetéseket gátló „rövid távú szemlélet” aggasztja.

2.1.4 Az európai gazdaság egyik fő problémája a kereslet jelenleg alacsony szintje és a nemzetközi összehasonlításban alacsony növekedés mellett a magas strukturális munkanélküliségben rejlik. Így a legutóbbi konjunkturális élénkülés csak a munkaerőpiac kis mértékű javulásához vezetett. A mintegy 9 %-os munkanélküliségi ráta továbbra is magas szinten marad, így az európai gazdaságot jellemző értéktérítés elmarad potenciáljától. Ráadásul a beruházások jelenlegi alacsony szintje tovább rontja a jövőbeli növekedés esélyeit.

2.1.5 A „jobless recovery” (munkahelyteremtés nélküli fellendülés) tendenciája hasonlóan megfigyelhető más, összehasonlítható ipari államok és régiók munkaerőpiacán is. Ott azonban a munkaerő-piaci helyzet többnyire mégis sokkal kedvezőbb. Az Európai Bizottság<sup>(1)</sup> becslése szerint a 2005. és 2006. évi növekedés az Unióban több mint 3 millió új munkahelyet fog jelenteni. A munkanélküliségi rátára gyakorolt hatás mindazonáltal gyenge lesz, mivel a jobb gazdasági helyzetből adódóan a munkaerőpiacra való visszatérés révén növekvő foglalkoztatási szinttel kell számolni.

2.1.6 Ebből következően a kihasználatlan munkaerő-kapacitás foglalkoztatása marad az EU előtt álló egyik legnagyobb kihívás. Olyan speciális programokra lenne szükség, amelyek megkönnyítik a nők és a fiatalok munkaerőpiacra jutását, valamint olyanokra, amelyek az idősebb munkavállalók újbóli munkába állását segítik elő.

*További kihívások: globalizáció és demográfiai változások*

2.2 Az aktuális gazdaság- és pénzügy-politikai problémák mellett, mint a munkaerőpiac nem kielégítő helyzete és főként a munkanélküliség, valamint az államháztartások növekvő hiánya, továbbá, ma már ismert, de csak a jövőben kibontakozó kihívások várnak az EU-ra.

(1) Az Európai Bizottság tavaszi előrejelzése, 2005–2006.

2.2.1 Egyrészt az EU-nak helyt kell állnia a kiélezett gazdasági versenyben. Kína és India erőteljesen növekvő gazdaságával új versenytársak jelentek meg a színen, amelyek tíz évvel ezelőtt világgazdasági szempontból még semmilyen szerepet nem játszottak. A globális munkaerő-potenciál megduplázódott, a tőke és munka viszonya globálisan nézve megváltozott. A nagy népességű Kínának és Indiának a hagyományos ipari országokhoz képest gazdasági fejlődése alapján munkavállalónként jóval kevesebb tőke áll rendelkezésére.

2.2.2 Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a globalizáció és a felerősödött nemzetközi munkamegosztás eddigi következményeiben az Európa jövője szempontjából kínálkozó esélyt is fel lehessen fedezni. Kína és más délkelet-ázsiai országok gazdasági nyitása után nő ugyan a befektetések utáni verseny, azonban az európai cégek számára jelentős értékesítési piacok is megnyílnak, amelyek az ottani növekvő jóléttel komoly potenciált kínálnak. A gazdaságpolitikának megfelelő módon figyelemmel kell kísérnie az ezzel együtt járó szerkezetváltást. Ehhez tartozik a világméretű keretfeltételek kialakítása is az ökológiai és szociális minimumkövetelmények, valamint a tulajdonjogok védelme vonatkozásában.

2.2.3 Az EU-nak szembe kell néznie az olajár drámai emelkedésével is, amely a globalizációval és az olaj iránti kereslet világméretű növekedésével függ össze. A fogyasztásban jellemző takarékoságnak és más energiaforrások erőteljesebb alkalmazásának köszönhetően éppen az EU-ban a korábbiakhoz képest jelentősen csökkent az olajtól való függőség. Inkább a versenytársat jelentő ipari államok – például Kína – érintettek komolyabban. Az EU komoly előnyt kovácsolhatna az olajexportőr országok bevételeinek importkiadásokra történő visszafordításából is.

2.2.4 Az európai nemzetgazdaságok második nagy kihívása a demográfiai fejlődés és a társadalom ebből következő elöregedése lesz. A Közösség ezt azonban csak korlátozottan befolyásolhatja, mivel, ahogy a Bizottság máshol már joggal megállapította, a demográfiai változásokkal összefüggésben sok kérdés a tagállamok vagy a szociális partnerek hatáskörébe tartozik. Ezen túlmenően a demográfiai változás olyan társadalmi jelenség, amelyet gazdaságpolitikai intézkedésekkel csak korlátozott mértékben lehet befolyásolni. Így még inkább szükségesnek tűnik úgy berendezkedni, hogy időben képesek legyenek a változó helyzethez alkalmazkodni.

2.2.5 A demográfiai változások fő okai a várható élettartam tartós hosszabbodása, a 60 év feletti korosztály számának növekedése és a születések tartósan csekély száma. A korösszetétel változása a nemzetgazdaság összes piacát befolyásolja, 2020-tól a munkaerőpiacról növekvő mértékben hiányozni fognak a fiatal munkavállalók, a termékpiacoknak át kell állniuk egy másik ügyfélkörre, a tőkepiacokon pedig módosulni fog a

metgtakarítási magatartás és a pénzügyi befektetések utáni kereslet. Feltételezhető továbbá, hogy a globalizációból eredő általánosan intenzívebb verseny a munkaerőpiacra is hatással lesz, és a társadalmi párbeszéd keretében más munkaszervezést tesz szükségessé. Az egész életen át tartó tanulás koncepciója éppen ebben az összefüggésben válik indokolttá. (4) A demográfiai változások kezelésénél szükség lesz a szociális párbeszédre és a civil társadalomra.

2.2.6 Annak érdekében, hogy a versenyképes, tudásalapú gazdasági térség megteremtésének célját el lehessen érni, a vállalatoknak képesnek kell lenniük a technológiai és szervezeti változások, a termelékenység és az innováció támogatására és fejlesztésére. Ez csak a foglalkoztatottak képzettségének a változó kereslethez történő állandó hozzáigazításával és a vállalatok aktív stratégiájával valósítható meg. Ennek érdekében a vállalatoknak a képzést mint közép- és hosszú távú beruházást kell stratégiájukba beilleszteniük, és nem szabad úgy tekinteniük, mint amelyről – ha nem várható tőle azonnali haszon – egy gyorsabban megtérülő beruházás kedvéért lemondhatnak. Azonban az egész életen át tartó szakképzést, képzést és oktatást nem szabad egymástól elkülönítetten vizsgálni. Részt kell képezniük a munkavállalók szakmai pályafutása irányításának. A képzés révén minden életkorban fenn kell tartani a motivációt, értékén kell kezelni a szakmai tudást és dinamizálni kell a szakmai életutat. Ebből a szempontból a tudásvizsgálatok, a képességértékelések olyan eszközök jelentenek, amelyeket egyénre szabott – és a vállalati projekthez kapcsolódó – szakmai projektek keretében kell alkalmazni. (5)

#### Lisszaboni stratégia

2.3 A világgazdaság utóbbi öt évben megfigyelhető tendenciái aláássák a lisszaboni stratégia nagyra törő céljait a versenyképesség tartós erősítése és munkahelyek biztosítása tekintetében. A lisszaboni menetrend alapelveit tudatosá kell tenni. Csak saját erejébe vetett bizalommal és a változtatás bátorságával képes az EU a világ vezető, tudásalapú, biztos és jobb munkahelyeket kínáló gazdasági térségévé válni, ahogy azt célul tűzte ki. A lisszaboni stratégia eddigi eredményeinek értékeléséről az Európai Tanács számára készült jelentések, mind az EGSZB (6), mind a magas szintű szakértői csoport részéről (Kok-jelentés) (7) azonban úgy látják, hogy a kitűzött célok elérése csak a távoli jövőben lehetséges. Az EU gazdasági növekedése – melyet a kereslet kiadások révén való növelését megakadályozó restriktív monetáris politika kívánalmi kötnek gúzsba – végül is jelentősen elmaradt az Egyesült Államokétól. Az EU átlagos növekedési rátája 2001–2004-ben csak 1,5 % volt. Az EU egy főre jutó bruttó hazai terméke és a termelékenység növekedése tekintetében sem sikerült csökkenteni a különbséget más hasonló ipari államokhoz és régiókhoz képest.

(4) Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „Gazdasági növekedés, a nyugdíjrendszerek adóztatása és fenntarthatósága az EU-ban” (HL C 48, 2002.2.21., 89. o.).

(5) Lásd az EGSZB „A versenyképesség kihívásai a vállalatok számára Európában” (HL C 120, 2005.5.20., 89. o.) tárgyú véleményének 5.4.6.3 és 5.4.6.4 pontját, illetve a „Az idősebb munkavállalók foglalkoztatottságának emelése és a munkaerőpiacról történő kivonulás késleltetése” (HL C 157., 2005.6.28., 120. o.) tárgyú véleményének 4.3.5.4. pontját.

(6) Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „A lisszaboni stratégia végrehajtásának javítása” (HL C 120., 2005.5.20., 79. o.).

(7) „Válasz a kihívásra – a növekedés és foglalkoztatás lisszaboni stratégiája”, a Wim Kok által elnökölt magas szintű szakértői csoport jelentése, 2004. november.

2.3.1 A lisszaboni stratégia ebben az összefüggésben számos kiindulási pontot kínál az EU és a tagállamok belső gazdasági dinamikájának erősítéséhez <sup>(8)</sup>.

2.3.2 A legtöbb tagállamban a nagyobb növekedés lehetősége a keresők arányának növelésével aknázható ki.

2.4 Az európai növekedés gyengeségének és a munkaerőpiac eddig csaldást okozó fejlődésének okai egyebek mellett az eddig megoldatlan strukturális problémákban is rejlenek, amivel mindenekelőtt az euróövezet nagy gazdaságainak kell megküzdniük. Ezenkívül mindegyik tagállam kormányán belül konszenzus alakult ki arra vonatkozóan, hogy mind az államháztartások pénzügypolitikájának konszolidációja, mind a növekedés gyengeségének leküzdése szükséges.

2.4.1 Az Uniónak magának kell a növekedés motorjává válnia, hogy más vezető gazdasági térségekkel szemben ne veszítsen teret, és még el tudja érni a lisszaboni stratégia keretében magasra kitűzött célokat.

2.4.2 Az EGSZB ebben az összefüggésben nagy szerepet tulajdonít a szociális partnereknek és más reprezentatív civil szervezeteknek, továbbá ismét utal a lisszaboni stratégia végrehajtásának javítása tárgyában kiadott véleményére <sup>(9)</sup>, amely a jelen vélemény kontextusában talált folytatásra.

#### A bizalmi válság leküzdése

2.5 A foglalkoztatási helyzet körüli bizonytalanság néhány tagállamban ahhoz vezetett, hogy a fogyasztók elvetik, vagy a jövőre halasztják vásárlási döntéseiket. Ezáltal olyan várakozási mechanizmus alakul ki, amely gyengíti a belső keresletet, következtében a hosszú távon ható tranzakciók háttérbe kerülnek, és hátrányosan befolyásolja a gazdasági növekedést. Aggodalomra ad okot, hogy egyes tagállamokban a konjunktúra fékeződésével (2001–2003) összefüggő csekélyebb fogyasztási kiadások az ezután fellendülő konjunktúrában nem növekedtek újra jelentős mértékben. Hasonló érvényes a vállalatok beruházási döntéseire. Fennáll annak a veszélye, hogy önbeteljesítő várakozások rögzülnek, és makacs konjunkturális egyensúlyhiány marad fenn. Ezt a veszélyt megfelelő intézkedésekkel meg kell előzni.

2.5.1 A munkavállalók és fogyasztók bizalmi válságát az Európai Közösség sok országában a vezetők és egész vezetési struktúrák nyilvánosságra kerülő hibás teljesítménye és magatartása is erősíti. Az EGSZB fontosnak tartja, hogy az európai államok az Európai Közösség támogatásával a vezetés terén jelentkező képzettségi és integritási hiányosságok iránt azok

<sup>(8)</sup> Az Európai Unió Tanácsa, elnökségi következtetések (19255/2005, 2005.6.18.), különösen a 9–11. pont, és az Európai Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek: „Közös cselekvések a növekedésért és foglalkoztatásért: a Közösség lisszaboni programja” (COM (2005/330) final, 2005.7.20.).

<sup>(9)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „A lisszaboni stratégia végrehajtásának javítása” (HL C 120., 2005.5.20., 79. o.).

leküzdésén és intenzívebb tevékenységeken keresztül nagyobb figyelmet és aktivitást tanúsítsanak. Ezen túlmenően gondolni kell arra, hogy hogyan lehetne nagyobb átláthatóság révén, adott esetben szigorúbb felelősségi mércével a felelős szereplőket erőteljesebb feladatorientáltságra és szociális felelősségvállalásra ösztönözni.

2.5.2 Az euróövezet nagy nemzetgazdaságaiban a bizalmi válság leküzdése a központi feladatok egyike. Csak a pénzügyi és szociálpolitikai fenntarthatóság stratégiája lesz képes a lakosságának a nemzeti kormányok cselekvőképességébe és az Unió intézményeibe vetett bizalmát megőrizni és erősíteni. <sup>(10)</sup>

2.5.3 Az állami költségvetés tehermentesítése és a szociális biztonsági rendszerek erősítése csak a munkaerő-piaci helyzet tartós javításával együtt lehetséges. A gyorsuló gazdasági változásoknak, ugyanakkor a szociális biztonságnak is megfelelő munkaerő-piaci reformokat kulcsfontosságú pontként kell beépíteni a fenntartható gazdaságpolitikába. A lisszaboni stratégiának megfelelően az állam irányító feladatokat láthat el, hogy a globalizációra adott pozitív válaszként támogassa a megfelelő beruházásokat és a munkahelyek teremtését új területeken.

2.5.4 Ezért rendkívül fontos, hogy az intézkedések jobb összehangolásával a kereskedelem, verseny, ipar, innováció, képzés és szakképzés, valamint foglalkoztatás terén kellően összpontosítsunk ezekre az új területekre és az ott kínálkozó esélyekre. A civil társadalomnak ezen a téren eleget kell tennie a saját felelősségi körébe tartozó feladatoknak.

2.5.5 Fontos, hogy a monetáris és fiskális politika a növekedést és a foglalkoztatást is ösztönözze <sup>(11)</sup>. A tagállamoknak valójában a gazdaságpolitika koordinációjára van szükségük. Arra azonban ügyelni kell, hogy a keresletlénkítő gazdaságpolitikai intézkedések ne ássák alá a stabilitásba vetett bizalmat.

### 3. Makrogazdasági politika a növekedésért és foglalkoztatásért

#### Költségvetési politika

3.1 Megfelelő kereslet hiányában a strukturális reformok károsan hatnak a foglalkoztatottságra. Már most figyelembe kell venni, hogy a kiadásokra a népszerűség előregedéséből eredően hosszú távon nagy nyomás nehezedik. Ilyen feltételek között tudna a fiskális politika egy kiegyensúlyozott makrogazdasági politika keretében a kereslet hatékony erősítéséhez is hozzájárulni. <sup>(12)</sup>

<sup>(10)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB „Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és szociális kohézió” szekció véleményét a következő tárgyban: „A gazdasági kormányzás erősítése – a Stabilitási és Növekedési Paktum reformja” (ECO/160, CESE 780/2005fin., 2006.1.1.).

<sup>(11)</sup> Az EGSZB ismételtén sürgette ezt, a közelmúltban többek között a „Foglalkoztatáspolitikai: Az EGSZB szerepe a bővítés után és a lisszaboni folyamat szempontjából” tárgyú véleményében (HL C 221 2005.9.8., 94.o.)

<sup>(12)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd még az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások 2003–2005” (HL C 80., 2004.3.30., 120. o., 1.4. pont).

3.1.1 Ehhez a tagállamoknak realisabb és átláthatóbb költségvetési tervezésből kell kiindulniuk. A feladatok kritikus szemlélete és a nagyobb költségek fejelem bizonyítékul szolgálnának az állami kiadások minőségéhez, ami hozzájárulna az erőteljesebb növekedéshez. Ez érvényes valamennyi EU-szintre. Az egyes országokon belül szigorúbb végrehajtási mechanizmusokra van szükség, hogy a deficittel kapcsolatos kockázatokat már a kezdetektől fogva kezelni tudják. Az Európai Bizottság 2005-ös őszi előrejelzése az állami költségvetések deficitjének szintjével kapcsolatban hangsúlyozza a konszolidáció szükségességét. A tartós (bár lendület nélküli) konjunktúrális élnkülés ellenére a Bizottság becslése az, hogy a költségvetési deficit az EU-25-ben 2005-ben és 2006-ban minden esetben 2,7 %-kal majdnem eléri a 3 %-os referenciaértéket.

3.1.2 A fiskális politikai fejelem fontos előfeltétele annak, hogy a Központi Bankok Európai Rendszere viszonylag alacsony kamatok mellett tartósan biztosítani tudja az árstabilitást. Az EKB-nak továbbra is komolyan szem előtt kell tartania az emelkedés kockázatait az árstabilitás esetében, mint például a világméretű likviditásfelesleggel vagy az energiaár emelkedésének a bérekre gyakorolt spirális hatásával együtt járó kockázatokat. Ezzel az EGSZB az Európai Bizottság megállapítását támogatja, miszerint az EKB legfőbb céljának az árstabilitás megőrzésének kell maradnia.

#### *A szociális rendszerek fenntarthatósága*

3.2 A szociális biztonsági rendszerek előtt tornyosuló alkalmazkodási nehézségek nem elsősorban a globalizációra vezethetők vissza, sokkal inkább a nagy strukturális munkanélküliségre, valamint a születések számának visszaeséséből és a várható élettartam növekedéséből adódó mélyreható demográfiai változásokra, amelyek egyre hosszabb nyugdíjfolyósítási időhöz vezethetnek. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottságot minden, a foglalkoztatás érdekében tett erőfeszítésében és a szociális biztonsági rendszerek fenntarthatóságát célzó modernizációs igyekezetében, mivel elengedhetetlen a szociális biztonság magas szintje „annak érdekében, hogy biztosítani lehessen az egyensúlyt a versenyképesség, a kereslet és a társadalmi kohézió között”<sup>(13)</sup>. Mindeközben fontos, hogy megőrződjön a szociális biztonság, amelyben sokan joggal bíznak.

3.2.1 A szociális biztonsági rendszerek reformjának szorosan össze kell kapcsolódnia a nők munkaerőpiachoz való hozzáféréseinek megkönnyítését szolgáló konkrét tervekkel, s ennek érdekében a gyermekgondozási szolgáltatásokat, iskolákat stb. is biztosítani kell. Elő kell segíteni az olyan intézkedéseket, amelyek lehetővé teszik a családi élet és a hivatás jobb összeegyeztethetőségét, mint például a kisgyermekek egész napos gondozását<sup>(14)</sup>. Az olyan országokban, ahol nem kellő mértékben áll rendelkezésre gyermekfelügyelet, a nők foglalkoztatottsági aránya viszonylag alacsony. Ezzel szemben azokban az országokban, ahol a nők foglalkoztatottsága magas, jó a hozzáférés a gyermekgondozási létesítményekhez. Vizsgálatok kimutatták, hogy az EU-ban jelentős ellentmondás van a kívánt (2,3) és a tényleges (1,5) gyerekszám között. Már egy 2,1-es

<sup>(13)</sup> Id. az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatások 2003–2005” (HL C 80., 2004.3.30., 120. o. 1.5.3. pont)

<sup>(14)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17., 38. o.). Abban áll többek között a következő (3.2.3. pont): „Az EGSZB továbbra is sürgeti a tagállamokat, támogassák azokat az erőfeszítéseket, melyek célja, hogy a munka világa összeegyeztethető legyen a családi élettel. Ez a társadalom egészének a feladata.”

születésszám elegendő lenne ahhoz, hogy megálljon az európai népesség küszöbön álló csökkenése. Megfelelő infrastruktúra kialakítása, a munkaszervezés újszerű elrendezése a munkavállalók számára biztosított garanciák betartása mellett azzal, hogy a munkavállalók és munkaadók számára vonzóbbá teszik a rész munkaidőt, továbbá a kereső tevékenység ösztönzőktől független megszakításának megkönnyítése és a rugalmas munkaidő-szabályozás legalább néhány tagállamban fokozottan ösztönözhetne a gyereknvelés időszaka után a munkaerőpiacra történő visszatérésre. Ezen túlmenően a munkaerőpiac fenntartható, nagyobb munkaerő-keresletet eredményező reformja is erősítené a munkavállalók helyzetét és ezáltal a munkaadók hajlandóságát a munka és család jobb összeegyeztethetőségéhez való hozzájárulásra.

3.2.2 A kormányzatokkal és a szociális partnerekkel szemben is megfogalmazódik az a követelmény, hogy kollektív megállapodásokkal új foglalkoztatási lehetőségeket teremtsenek, és hogy támogassák a rugalmasság és biztonság elsősorban innovációbarát egyensúlyát. Ennek alapján és az idősebb munkavállalók iránti tiszteletből az EGSZB támogatta az Európai Bizottság közleményében (COM (2004) 146 final) szereplő ajánlásokat és elemzést: „...a szociális partnereknek mind nemzeti, mind uniós szinten szélesíteniük és fokozniuk kell erőfeszítéseiket a korosodás és a változáskezelés új kultúrájának megteremtése érdekében. Sajnos munkáltatók továbbra is inkább a korengedményesnyugdíj-konstrukciókat részesítik előnyben.” A kulcskérdés a foglalkoztatási arány növelése. E kérdést illetően az EGSZB úgy véli, hogy a teljes foglalkoztatási arány, illetve elsősorban az 55–64 év közöttiek foglalkoztatási arányának növelése egyben azt is jelenti, hogy növeljük a foglalkoztatottsági arányt az alulreprezentált potenciális munkavállalók kategóriáiban. Ebből a szempontból nézve komoly lépéseket kellene tenni az EU-ban létező összes munkaerő-tartalék mozgósítására, akár a demoralizáló munkanélküliségben megragadt fiatalok (amely jelenség aggasztó a teljes foglalkoztatottsági arány jövőbeli alakulása szempontjából), akár a nők és a fogyatékkal élők körében.<sup>(15)</sup>

#### *A munkanélküliség csökkentése, a munkaerő mobilizálása*

3.3 Az EGSZB hangsúlyozza annak szükségességét (amire az Európai Bizottság is rámutatott), hogy jelentősen fokozni kell a foglalkoztatási rátát különösen a nagy nemzetgazdaságokban, és tartósan növelni kell a munkaerő-kínálatot. Az európai gazdaság hosszú távú teherbíró képességének biztosítása érdekében a legnagyobb prioritást kell kapnia a tömeges munkanélküliség leküzdésének.

3.3.1 A nagy strukturális munkanélküliség és a világkereskedelem kiszélesedése további követelményeket támaszt a hatékony és dinamikus alkalmazkodással szemben a munkaerőpiacokon. Különösen az exportpiacokon, de a szolgáltatási szektorban is számos új lehetőség nyílik az erősen bővülő világkereskedelem nyomán. A munkaerőpiacok alkalmazkodóképességével szemben ezáltal egészen új követelmények merülnek fel, amelyeknek stabil keret híján lehetetlen megfelelni.

<sup>(15)</sup> Lásd a CESE 1649/2004 sz. véleményét a következő tárgyban: „Az idősebb munkavállalók foglalkoztatottságának emelése és a munkaerőpiacról történő kivonulás késleltetése” (HL C 157., 2005.6.28., 120. o.), 6.3.2. és 4.4.4. pont.

3.3.2 Az európai munkaerőpiacoknak képesnek kell lenniük jobban és dinamikusabban reagálni az olyan tendenciákra, mint az *outsourcing* (külsős céghez való kiszervezés) és az *offshoring* (tevékenységek külföldi vállalathoz való áthelyezése a vállalat-csoporton belül). A munkanélküli biztosítási rendszereknek, a szociális biztonsági rendszereknek és a munkaerő-közvetítésnek úgy kell működniük, hogy ne csak a munkanélküliségből a foglalkoztatásba történő átmenetet fedjék le, hanem megkönnyítsék a váltást a különböző foglalkoztatási helyzetek között, mint a munkavégzés, szakképzés, kereső tevékenység megszakítása vagy az önálló vállalkozói tevékenység. Mivel a Közösség ezen a területen csak korlátozott hatáskörrel rendelkezik, a tagállamok feladata, hogy munkaerő-piaci intézményeiket ennek megfelelően irányítsák.

3.3.3 Változatlanul átmeneti mobilitási korlátok állnak fenn továbbá a munkavállalók EU-n belüli, határokon átnyúló mobilitása tekintetében. Az EGSZB felszólítja a tagállamokat, hogy komolyan vizsgálják meg, véget lehetne-e vetni az átmeneti időszakoknak. Ez a szociális partnerek megfelelő bevonását és a velük történő konzultációt igényli minden szükséges szinten<sup>(16)</sup>. Ha az átmeneti időszakokat fenn kívánják tartani, azt meggyőző és objektív érvekkel kell alátámasztani.

3.3.4 Mivel az olyan személyek esetében, akik semmiféle vagy csekély szakmai képzettséggel rendelkeznek, a munkanélküliség aránya messze az átlagon felüli, a munkaerő-piaci politika egyik legfontosabb eszköze a képzés és továbbképzés támogatása. A képzés és szakképzés a humántőkébe történő befektetést jelenti, mert növeli az egyén esélyeit a munkaerő-piacon, és bővíti a vállalkozások termelési potenciálját. A képzés fontos összetevője a termelékenység és a nemzetközi versenyképesség fejlesztésének. A szociális partnereknek kollektív szerződéseikben és minden számukra mérvadó szerződés keretében egyezségekre kell jutniuk abban, hogy az alkalmazott és a munkás továbbképzés és szakmai előrelépés révén képes fenntartani és növelni az általa képviselt humántőkét.

3.3.5 Különösen a fiatalok esetében a szakképzés joggal tekinthető a jövőbeli foglalkoztatás szükséges előfeltételének, még akkor is, ha mindez még nem elégséges feltétele a megfelelően alkalmazkodó munkaerő-keresletnek. Az idősebb személyeknél, akik esetében a fiatalokhoz hasonlóan átlagon felüli a munkanélküliség aránya, szintén felmerül annak az igénye, hogy továbbképzési és képesítési intézkedéseken keresztül új tudásra tegyenek szert. Ha az idősebb munkavállalók termelékenységű potenciálja nincs teljesen kihasználva, az nem a kor, hanem a készségek elavulása miatt van. Ezen képzéssel változtatni lehet. Azt is világossá kell tenni, hogy nem elegendő egy politikát a 40 vagy 50 éven felüli korcsoportok esetén követni.<sup>(17)</sup>

3.4 Az EGSZB komoly problémát lát abban, hogy a munkaviszonyt jelentős adók és társadalombiztosítási járulékok terhelik.

<sup>(16)</sup> „A globalizáció szociális dimenziója – az EU politikai hozzájárulása a haszon egyenlő elosztásához”, COM(2004) 383 final, 2004.5.18.

<sup>(17)</sup> Lásd az OECD nemzetközi felmérését a népesség írni-olvasni tudásáról (International Adult Literacy Survey – IALS), valamint az EGSZB következő véleményeit: „Idősebb munkavállalók” (HL C 14., 2001.1.16.) és „Az idősebb munkavállalók foglalkoztatottságának emelése és a munkaerőpiacról történő kivonulás késleltetése” (HL C 157, 2005.6.28., 120. o.) 4.3.5. pont.

#### 4. Mikrogazdasági reformok a növekedési potenciál erősítéséért

*Az EU belső piaca*

4.1 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézetét arra vonatkozóan, hogy a foglalkoztatásra és növekedésre irányuló gazdaságpolitikában fontos szerepet kell kapnia a kibővített és elmélyített belső piacnak. Mindazonáltal a bizottság a lisszaboni stratégia végrehajtásának problémáit elsődlegesen nem a belső piac elégtelen integrációjában látja.

4.1.1 A munkaerőpiacok és a gazdasági növekedés gyenge teljesítményét nem lehet kizárólag a szolgáltatási piacok eddig nem teljes mértékben kialakult integrációjával indokolni. A munkanélküliek nagy része az alacsony képzettséggel rendelkezők közé tartozik, akik csak csekély mértékben profitálnának a szolgáltatások integrált európai belső piacából. Bár az adózással kapcsolatos akadályok megszüntetése javíthatja a befektetési környezetet, a mobilitás akadályainak leküzdése pedig könnyítést jelentene néhány munkaadó és munkavállaló számára, ez azonban aligha járul majd hozzá a nemzeti munkaerőpiacok lényegi tehermentesítéséhez. Fontos lépés lehet azonban a belső piac továbbfejlesztése azzal a céllal, hogy valódi és kiegyensúlyozott szolgáltatási belső piac jöjjön létre.

4.1.2 Mindeközben az EGSZB véleménye szerint hibás megközelítés lenne a piacok maximális és optimális integrációs foka közé minden esetben egyenlőségjelet tenni. Különösen a jellegzetesen regionális vagy helyi piacoknál (ami sok szolgáltatót érint) fog mindig is szűk keretek között mozogni a határon átnyúló szolgáltatások nagyságrendje. A harmonizálás erőltetése itt éppen azt a benyomást kelthetné, hogy az EU-politika nem veszi kellő mértékben figyelembe a regionális sajátosságokat, és ezzel az eddig is meglévő fenntartások és előítéletek erősödéséhez vezethet. Ezért kell legalább a jelenleg fennálló akadályokat világosan megnevezni, és azokat a szabályozásokat mérlegelni, amelyek a tagállamok egyedi jellegzetességei miatt a jövőben is megmaradnak, és amelyekhez a piaci résztvevőknek alkalmazkodniuk kell. Ennek során előnyben kell részesíteni a piacok és ágazatok szerinti gondos mérlegelést.

4.1.3 Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság azon ajánlását is, amely szerint le kell építeni a versenyt korlátozó állami támogatásokat, illetve a támogatásokat sokkal inkább a lisszaboni programhoz kapcsolódó területekre, a kutatásra, az innovációra és az oktatáspolitikára kell átcsoportosítani. A verseny intenzitásának növelése mellett ezzel elérhető lenne az államháztartások tehermentesítése, illetve a jövőbe mutató állami beruházások erősítése.

4.1.4 Az európai tőkepiacok integrációja jelentős fejlemény az EU növekedésének élénkítése érdekében. Az elmúlt években komoly erőfeszítések történtek az integrált tőke- és pénzügyi szolgáltatási piac szabályozási keretfeltételeinek megteremtésére. Ennek fényében az EGSZB-ben meghallgatásra találnak a túl gyors és túl sok ráfordítást igénylő harmonizációról szóló panaszok.

4.1.5 A további harmonizációs és szabályozási tervek előtt gondosan meg kell vizsgálni ezek szükségességét és sürgősségét. Rövid távon le kell állítani azokat a tervbe vett irányelveket, amelyek nem feltétlenül szükségesek. Célszerűnek látszik inkább először a közelmúlt eddig még nem teljesen lezárt jogalkotási kezdeményezéseinek piacorientált és költséghatékony végrehajtására és konszolidálására összpontosítani. Az EGSZB támogatja az Európai Bizottság által kiadott, a pénzügyi szolgáltatások politikájával foglalkozó fehér könyvben (2005–2010) ezzel kapcsolatban rögzített álláspontokat.

#### *Verseny és a bürokrácia csökkentése*

4.2 Az EGSZB üdvözlöi az Európai Bizottság által előírt célkitűzéseket a szabad kereskedelem kibontakoztatására. Az alapvető kompetenciákra korlátozott, karcúsított és modernizált közigazgatás jelentős megtakarításokkal járhat, ugyanakkor a tagállamokat – beavatkozási eszközök hiányában – válsághelyzetek esetén kiszolgáltatott helyzetbe hozhatja. A tagállamokban a lényeges állami feladatok – képzés, állami infrastruktúra, bel- és külpolitikai biztonság, szociális biztonság és magas közegészségügyi szint – ellátására történő fokozott összpontosításnak mint követendő elképzelésnek nagyobb figyelmet kellene kapnia. Ebben az összefüggésben az EGSZB fenntartja támogatását az Európai Bizottságnak a jobb jogalkotás gazdasági jelentőségére vonatkozó kijelentéseivel kapcsolatban. A jogalkotási folyamat által érintettekkel való fokozott konzultáció az átláthatóbb döntéshozatalt szolgálja a jogalkotás és a piaci szereplők számára.

4.2.1 Az intenzívebb verseny az innováció előmozdításának is motorja lesz. Javítani kell az innováció és – bővebb értelemben – a kutatás politikai keretfeltételeit. Ebben az összefüggésben az EGSZB utal számos véleményében bemutatott és még mindig aktuális javaslataira, amelyeket e helyen csak nyomatékosítani szeretne. <sup>(18)</sup>

4.2.2 Az EGSZB rámutat arra, hogy az átfogó iránymutatásban nem kapott kellő figyelmet a bürokrácia csökkentésének témája. Ezért ismét kiemeli a jobb jogalkotás uniós koncepciójának jelentőségét. Alapvetően hiányolja, hogy a tagállamokat nem kéri fel folyamatosan a bürokrácia csökkentését célzó intézkedésekre, például az adó- és járulérendszer egyszerűsítésére. Ugyanez érvényes az EU-szintű jogalkotásra és annak nemzeti alkalmazására. Nemcsak a rövid döntéshozatali utak, hanem az egyszerűbb eljárási előírások is csökkentenék a költségeket, és tehermentesítenék az államháztartásokat.

4.2.3 A piacok szabályozása, deregulációja és liberalizációja terén szükséges a fogyasztói és környezetvédelmi érdekek gondos mérlegelése, valamint a szociálpolitikai célkitűzéseknek a nemzetgazdaság növekedési esélyeivel történő összevetése. A jövőbeli jogalkotói és felügyeleti tevékenységeket az eddiginél

<sup>(18)</sup> Lásd az EGSZB következő véleményeit: „Kutatók az európai kutatási térségben: hivatás sokrétű szakmai lehetőségekkel” (HL C 110., 2004.4.30., 3. o.); „Az európai kutatási térség integrációja és megerősítése” (HL C 32., 2004.5.2., 81. o.); „Az európai kutatási térség: új lendület – kiépítés, újrendezés, új távlatok”, (HL C 95., 2003.4.23., 48. o.); „A kohézió és a versenyképesség erősítése a kutatás, a technológiai fejlődés és az innováció segítségével” (HL 40., 1999.2.15., 12. o.)

erősebben kell alátámasztani a jogszabályok következményeinek értékelésével. <sup>(19)</sup>

4.2.4 Éppen a csak csekély igazgatási és adminisztratív struktúrákkal rendelkező KKV-k és más önálló vállalkozók termelékenységét korlátozzák aránytalanul a túl terjedelmes szabályok. Az EGSZB ezért megismétli a KKV-k különleges jogállására vonatkozó követelését <sup>(20)</sup>.

4.2.5 Az EGSZB nagy lehetőséget lát a közszféra és a vállalati szektor megerősített együttműködésében is a közfeladatok ellátásának területén (*Public-Private Partnership*, PPP). Az együttműködés e legújabb, az EU-tagállamokban és magában a Közösségben a közfeladatok ellátása terén is megjelenő formájának egyenlő feltételeket kell biztosítania a magán- és az állami szektor számára, hogy abból a nagyközönség a lehető legnagyobb mértékben profitálhasson. Függetlenül attól, hogy a projekteket miként tervezik, építik fel és működtetik, meg kell fontolni, hogy finanszírozásukra a magánszektortól vegyenek fel kölcsönt, ha az költséghatékony.

#### *Oktatás és képzés*

4.3 A – nem utolsósorban a rugalmas tanulási módszerek révén megvalósuló – egész életen át tartó tanulás koncepciójának fontos szerepe van a tudásalapú társadalomban. Az egész életen át tartó tanulás megvalósításához a társadalom tanulási kultúrájára és az ezt támogató infrastruktúrára van szükség. A szociális partnereknek és a civil társadalomnak elő kell segíteniük az egész életen át tartó tanulás elképzelését. Ezenkívül a képzés és a szakképzés terén is megfontolandó lenne a PPP-lehetőségek fokozott kihasználása. Az infrastruktúra finanszírozásához pillanatnyilag még fokozottabb állami támogatásra van szükség, ami eddig nem történt meg kellő mértékben. A képzésre és szakképzésre fordított összköltség az EU-25 területén a legutóbbi felméréskor (2002) a GDP 5,2 %-át tette ki, ami nagyjából megfelel az összehasonlítható gazdasági térségek szintjének. Ebből azonban csak a GDP 0,6 %-a származott a magángazdaságból, ami messze a referenciaregiókban jellemző érték alatt marad. Ezt az arányt növelni lehetne azokban az esetekben, amikor ez a projekt időtartamára vagy a hitelnyújtás időszakára vetítve költséghatékony.

4.3.1 Az EGSZB már egy korábbi véleményében állást foglalt az egész életen át tartó tanulásra <sup>(21)</sup> vonatkozó cselekvési program keretében megvalósuló kulturális csereprogramok és a fiatalok közötti összefüggéssel kapcsolatban. Ezen a helyen ismét világossá kell tenni ennek a kapcsolatnak a jelentőségét a tudásalapú társadalom megerősítésében. A kulturális csereprogramok támogatása (mindenekelőtt fiatalok számára) felkelti az érdeklődést más kultúrkörök iránt, és ezzel pozitívan járul hozzá a tudás kölcsönös átadásához.

<sup>(19)</sup> Ebben az összefüggésben az Európai és Szociális Bizottság már korábban támogatta egy egyszerű állami szabályozási és adórendszer megerősítését. Ezzel kapcsolatban lásd az Európai és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2003–2005” (HL C 80., 2004.3.30., 120. o., 4.4.2.4. pont).

<sup>(20)</sup> Ezzel kapcsolatban lásd az EGSZB véleményét a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17., 38. o.)

<sup>(21)</sup> Az EGSZB véleménye a „Javaslat az oktatás és az egész életen át tartó tanulás terén integrált cselekvési program létrehozásáról európai parlamenti és tanácsi határozatra” tárgyában, 2005.2.10. (HL C 221., 2005.9.8., 134. o.)

4.3.2 Az EGSZB üdvözlí, hogy a diplomák elismeréséről szóló irányelvvel kapcsolatos döntéshozatal révén elhárították a lényegi akadályokat a munkavállalók és önálló vállalkozói tevékenységet végzők mobilitása elöl. Ösztönzi a tagállamokat, hogy gondoskodjanak a gyors végrehajtásról. Ezenkívül az egyetemek és iskolák teljesítményének rendszeres összehasonlítása és teljesítményértékelés révén, ahogy ez gyakorlatilag a Pisa-tanulmány és a bolognai folyamat keretében megvalósul, pozitív hatást kell gyakorolni a résztvevők ambícióira és teljesítőkészségére. <sup>(22)</sup>

4.3.3 Továbbá az európai felsőoktatási képzési rendszer nem kellően célorientált ahhoz, hogy kialakuljon a csúcshívonalú kutatás világszerte vezető térsége. A kiválósági központok és a kiválósági klaszterek révén erre nemzeti és európai szinten nagyobb figyelmet kell fordítani azokon a területeken, ahol ez még nem történt meg kellő mértékben. Ezzel fel lehetne lépni a magasan képzett európai kutatók tengerentúlra vándorlása ellen.

#### Kutatás és innováció

4.4 Az európai népeesség várható csökkenése és elöregedése egyre több technológiai újítást követel meg az európai társadalom egésze jövőbeli jólétének biztosítása érdekében, és az összeurópai társadalomnak is erre van szüksége. Az Európai Bizottság mindazonáltal megállapította, és helyesen figyelmeztetett arra, hogy az innovációs teljesítmény növelésére irányuló erőfeszítések eddig nem voltak elégségesek az Európai Unióban. <sup>(23)</sup>

4.4.1 Az uniós szintű innovációs tevékenység erősítése érdekében az EGSZB elengedhetetlennek tartja az innováció határon átnyúló terjedésének útjában álló akadályok megszüntetését. A lehetőségektől még mindig elmaradó innovációs tevékenység a nem kielégítő munkaerő-piaci helyzet mellett az egyik lényeges tényezője a termelékenységnövekedés lassulásának az euróövezetben. A jobb innovációs eredmények elérése érdekében mindazonáltal meg kell szüntetni a piac fragmentálódásának okait, ami jelenleg gátolja az új technológiák terjedését.

Brüsszel, 2006. február 15.

4.4.2 Az EGSZB osztja az Európai Bizottság nézetét abban a tekintetben, hogy a termelékeny és innovációt támogató környezet megteremtéséhez továbbra is szükség van a keretfeltételek és az ösztönző mechanizmusok javítására.

4.4.3 Az innováció állami támogatását hatékonyabban és célzottabban kell alkalmazni, hogy elkerülhető legyen a magánbefektetők hibás ösztönzése és ezzel az állami források rossz elosztása. Nagyobb mértékben kell alkalmazni projektek esetében – az alap kutatás szükségességének sérelme nélkül – az egyetemek és vállalatok közötti szoros konzultációt, hogy a kutatást hatékonyabban lehessen összekapcsolni a magánszektorral.

4.4.4 Átláthatóbbá kell tenni az állami ösztönző intézkedések szabályozását, hogy könnyebben lehessen hozzáférni az állami kutatási forrásokhoz. Az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság szervezeti egységei közötti fokozott együttműködést. Az EGSZB hangsúlyozza már többször hangoztatott követelését, hogy a támogatások keretfeltételeit úgy alakítsák ki, hogy KKV-k és mikrovállalkozások számára is hozzáférhető és kezelhető legyen.

4.4.5 Az innovációra ösztönzőleg hatna az egész unióra érvényes közösségi szabadalom is. Ennek akadályai (például a „nyelvi nehézségek”) nem lehetnek leküzdhetetlenek. Az EGSZB ismételt és nyomatékosan síkraszáll az európai közösségi szabadalom mihamarabbi bevezetése mellett.

#### Kis- és középvállalkozások

4.5 Ahogy az EGSZB egy korábbi véleményben már hangsúlyozta, a vállalati kezdeményezések támogatására megkülönböztetett figyelmet kell fordítani <sup>(24)</sup>. Különösen a kis- és középvállalkozások képviselnek jelentős potenciált az innováció szempontjából. Hogy a már megerősödött, nagyobb vállalatokkal szembeni hátrányukat a költségoldal tekintetében kompenzálják, innovatív termékekkel és szolgáltatásokkal kell helytállniuk. Ezért az EGSZB üdvözlí az Európai Bizottság arra vonatkozó kérését, hogy Európában általánosan szüntessék meg a kezdő vállalkozások előtt álló akadályokat <sup>(25)</sup> a pénzeszközökhöz és a kockázati tőkepiacokhoz való hozzáférés tekintetében.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Anne-Marie SIGMUND

<sup>(22)</sup> Az EGSZB már máshol is hangsúlyozta „a képesítések átláthatóságának és harmonizációjának jelentőségét egész Európában és nemzetközi szinten”. Ezzel kapcsolatban lásd az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a következő tárgyban: „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17., 38. o., 3.8.1.pont).

<sup>(23)</sup> Az EU jelenleg a GDP-nek mindössze mintegy 2 %-át fordítja kutatásra és fejlesztésre. Ezzel kapcsolatban lásd az Európai Bizottság következő dokumentumát: „A Bizottság ajánlása (az EK-Szerződés 99. cikke értelmében) a tagállamok és a Közösség gazdaságpolitikáira vonatkozó átfogó iránymutatásokról” (2005–2008) (COM (2005) 141 final, B.2. szakasz). Ez a százalékos arány a lisszaboni stratégia elindulása óta alig emelkedett, és egyértelműen elmarad az uniós célkitűzéstől, amelynek értelmében a GDP 3 %-át kell kutatási befektetésekre fordítani. Az EGSZB emlékeztet arra, hogy ennek kétharmadáról a magánszektorra kell gondoskodnia.

<sup>(24)</sup> Lásd az EGSZB véleményeit: „Vállalati kezdeményezések támogatása Európában: jövőbeli prioritások” (HL C 235., 1998.7.27.), valamint „Javaslat tanácsi határozatra (az EK-Szerződés 128. cikkének alkalmazásaként) a tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról” (HL C 286., 2005.11.17., 38. o.).

<sup>(25)</sup> Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság már korábban is így nyilatkozott, és támogatta a vállalkozói szellem és a vállalat alapítás előmozdítását is. Ezzel kapcsolatban lásd az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét az „Átfogó gazdaságpolitikai iránymutatás 2003–2005” témájához, (HL C 80., 2004.3.30., 120. o., 4.4.2.4. pont).

## MELLÉKLET

## az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményéhez

**Elutasított módosító indítvány**

A következő módosító indítványt, amelynél a támogató szavazatok száma az összes leadott szavazat legalább egynegyede volt, a vita során elutasították.

**2.5.1. pont**

A 2.5.1. pontot el kell hagyni.

*Indokolás*

Az Európai Unió tagállamaiban 23 millió különféle gazdasági egység tevékenykedik, az itt dolgozó vezetők pedig ennek a többszörösét teszik ki, akik közül a többség alkalmazott. Olyan környezetben dolgoznak, ahol rendkívül nagy nyomás nehezedik rájuk, és gyakorlatilag a vállalaton belül történő vagy bármely alkalmazott hibájából bekövetkező összes eseményért felelősséggel tartoznak. Számos vezető lemond a pozíciójáról, illetve biztosítja magát kockázat esetére.

Az összes uniós tagállamban megvannak azok a jogrendszerek – például a polgári, kereskedelmi vagy büntetőjogi törvények –, amelyek szabályozzák a gazdasági egységek vezetőinek felelősségét.

Azonban a 2.5.1. pont felhívja a tagállamok és az Európai Unió figyelmét a vezetők képzettségi szintjére és integritására, valamint az e téren fellelhető hiányosságok pótlására.

Ebben az összefüggésben számos kérdés felmerül, és amennyiben azt szeretnénk, hogy az EGSZB-vélemény komoly figyelemben részesüljön, foglalkozni kell a következő kérdésekkel:

1. Az Európai Uniónak és tagállamainak milyen módon kell ellenőrizniük több tízmillió ember képzettségi szintjét és integritását? Szükség van-e új szervezetek felállítására? A meglévő jogi rendszerek nem elegendőek-e, és nem lenne-e megfelelő egyszerűen a jog alkalmazása?
2. Amennyire a vezetők felelősséggel tartoznak munkatársaik hibáiért, miért ne lehetne ugyanez a követelmény érvényes az alkalmazottakra, hogy hatékonyan és lelkiismeretesen dolgozzanak, megfelelő képzettséggel rendelkezzenek, és feddhetetlen magatartást tanúsítsanak? Amennyiben az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság valóban konszenzusra törekvő intézmény, fel kell szólítania a dolgozókat, az alapítványokat, a szociális és nem kormányzati szervezeteket, hogy rendelkezzenek a szükséges képzettséggel és etikai szabályokkal. Ennek ellenőrzésére a tagállamok és az Uniót szeretnénk felkérni. Miért csak a vezetőkre vonatkozna mindez?
3. Az ECO szekció ülésén, a vélemény elfogadása alkalmával zajló vita folyamán az is elhangzott, hogy az Európai Unióhoz és tagállamaihoz intézett felhívást nem kell komolyan venni, ez egyszerűen „csak egy felhívás”. Ebben az esetben – tudatában annak, hogy ez csak egy felhívás – miért is ne foglalkozhatnánk azonnal az összes gazdasági, társadalmi vagy egyéb problémával egyetlen vélemény és felhívás formájában? Az ellenzék ilyen jellegű javaslatokat terjesztett elő a parlamentben a kommunista országokban, ahol minél rosszabb volt a gazdasági helyzet, a kormány annál inkább fogadott el rendeleteket, azt gondolván, hogy intézkedések, rendeletek és felhívások révén valami változni fog. Azt javasolom, hogy fogadjunk el egy véleményt azzal az Unióhoz és a tagállamokhoz intézett felhívással, hogy „Működnie kell!”. Ezáltal nemcsak a vezetők problémáját fogjuk megoldani, hanem az összes többi kérdést is, függetlenül attól, hogy milyen jellegűek. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságra ezek után nem lesz szükség, ami úgy az Európai Unió, mint az európai integráció hasznára válik majd.

*A szavazás eredménye:*

Mellette: 37

Ellene: 53

Tartózkodott: 9